

ZPRAVODAJ

ČÍSLO: 10 / 2005 - ŘÍJEN 2005

ZDRAVÁ MĚSTA, OBCE A REGIONY ČR

ROZHOVOR

Co může městu přinést členství v Národní síti Zdravých měst?

Statutární město Ústí nad Labem

Rozhovor s náměstkem primátora města Ústí nad Labem a politikem Projektu Zdravé město (PZM), Mgr. Tomášem Jelínkem

Ústí nad Labem se nedávno stalo novým členem Národní sítě Zdravých měst (NSZM). Jaké byly hlavní důvody vstupu do asociace?

Hlavním důvodem byl především existující zájem města o naplňování zásad a cílů základních dokumentů EU a OSN v procesu strategického rozvoje města Ústí nad Labem, zejména v oblastech podpory zdraví a kvality života a propojení oblastí životního prostředí, sociální a ekonomické.

Co si od členství slibujete především?

Očekáváme, že se nám ve městě podaří dále rozvíjet partnerské vztahy mezi radnicí a veřejností, protože Projekt Zdravé město je projektem komunitním, který rozšiřuje prostor pro posílení aktivit a zájmu obyvatel a také prosperity města. Zdravé město je prestižní vizitkou města, které se aktivně podílí na projektu garantovaném mezinárodní autoritou, a tak by měli Zdravé město Ústí nad Labem vnímat nejen obyvatelé města a jeho návštěvníci, ale i odborní partneři.

Uvažujete o tom, že by se v budoucnu členství rozšířilo na celý kraj, který by se tak stal Zdravým krajem, podobně jako Vysočina či Zlínský kraj?

Pokud by se partnerství PZM rozšířilo mezi ostatními municipalitami Ústeckého kraje, případně pokud by se členství rozšířilo na celý kraj, byl by to jistě dobrý krok ke

zkvalitnění strategického rozvoje, ke zlepšení informací a služeb, k získávání finančních zdrojů z fondů EU, ale i k plošné spolupráci a přenosu zkušeností, pod Metodikou NSZM. Toto by mohlo vést ke konkrétním výsledkům v rámci ÚK, např. snížení nezaměstnanosti, růstu vzdělanosti, zdraví obyvatelstva atd. Nicméně rozhodnutí o členství kraje v NSZM je záležitostí samosprávy Ústeckého kraje.

Nedávno skončivší kampaň Evropský týden mobility (ETM) proběhla i v Ústí nad Labem. Můžete nám premiérovou účast přiblížit?

Součástí ETM byla i soutěž pro předškoláky „Malý cyklista“. Soutěž proběhla na dětském dopravním hřišti, účastnily se závodní týmy dětí z 19 mateřských školek. Ceny byly zakoupeny z prostředků uvolněných z rozpočtu Města pro PZM. Tyto aktivity, ale vůbec celé přistoupení města k NSZM, jsme prezentovali na naší stáži ve Velké Británii. Náš pobyt zde byl realizován v rámci programu Leonardo da Vinci a projektu „Nové zkušenosti s integrací skupin obyvatelstva ohrožených sociální exkluzí“.

AKTUALITY

V tomto vydání Zpravodaje NSZM můžete nahlédnout do oblastí mezinárodních aktivit, které souvisejí s PZM a NSZM. Během října proběhla v ČR řada setkání a akcí na mezinárodní úrovni k problematice místní Agendy 21, podpory zdraví, bezpečnosti či ochraně životního prostředí a dalších témat. Zároveň byl říjen bohatý i na zahraniční události, na kterých se účastnili zástupci Kanceláře NSZM, členských municipalit či našich odborných partnerů. Z těchto důvodů je aktuální číslo Zpravodaje NSZM věnováno informacím o vybraných zahraničních aktivitách a mezinárodní spolupráci. Věříme, že i „světová“ témata najdou odezvu na „domácí“ půdě.

Turecko hostilo setkání národních koordinátorů PZM

V turecké Burse se ve dnech 22.-24. září setkali národní koordinátoři Projektu Zdravé město. Konference se zúčastnila rovněž řada oficiálních hostů z řad starostů,

hejtmanů či ministrů zdravotnictví členských zemí. Jedním z hlavních témat byla diskuse nad strategií rozšíření sítě Zdravých měst o nové země evropského regionu a debata nad dalším směřováním celého projektu.

Několikadenní pracovní konference **Národních sítí Zdravých měst z celé Evropy** byla zaměřena především na hledání dalších cest ve společném postupu v dosahování cílů a hodnot, na jejichž základě byl mezinárodní projekt WHO Zdravé město založen. Zcela jednoznačně se potvrdila nezbytnost těsnější spolupráce mezi evropskými sítěmi a výměny zkušeností v podobě příkladů dobré praxe. Hlavními tématy zůstávají na evropské rovině i nadále problematika strategického a územního plánování podporující zdraví, posuzování vlivů na zdraví (HIA) a zdravé a aktivní stáří. Stále větší pozornost

je věnována vhodným a účinným formám medializace a propagace aktivit, které Zdravá města realizují, tak aby se stala inspirací také pro ostatní. Výsledky diskusí zároveň potvrdily, že současný Projekt Zdravé město WHO v Evropě již zdaleka není pouze záležitostí resortu zdravotnictví, v jehož garanci se dlouhá léta rozvíjel. Záběr témat, která se v rámci Národních sítí i samotných Zdravých měst řeší, směřuje k užší **meziresortní**

Konference v Bursar - Agis Tsouros (WHO) a Richard Brattli (Norsko)

spolupráci a zapojení dalších institucí a organizací ze souvisejících oblastí (zejm. sociální sféra, životní prostředí, podnikatelský sektor apod.). Zdravá města se tak stávají hlavními aktéry, kteří přenášejí do praxe principy udržitelného rozvoje na místní, regionální a v nepřímé podobě i na národní úrovni. Za ČR se konference zúčastnil zástupce Kanceláře NSZM Miroslav Andrt a Mgr. Ivana Draholová, koordinátorka PZM Brno, které je v ČR dosud jediným členem Evropské sítě Zdravých měst WHO.

Kulatý stůl místní Agendy 21 přivítal zástupce mnoha evropských zemí

Zástupci z řady zemí diskutovali na mezinárodním setkání v Curychu o současném stavu a budoucím směřování programu místní Agendy 21 (MA21). Během jednání se projednávaly společné problémy, kterým čelí nejedna země aktivně uplatňující MA21, ale také úspěchy, kterých bylo na cestě za prosazováním udržitelného rozvoje na místní, regionální i národní úrovni dosaženo. Nás může těšit, že úspěch procesu MA21 v ČR je i zásluhou NSZM.

Ve dnech 29. - 30. 9.2005 se ve švýcarském Curychu konal první **Kulatý stůl MA21** pod patronací ICLEI (International Council for Local Environmental Initiatives). Setkání, jehož hostitelem byla curyšská radnice, se zúčastnilo 14 zástupců MA21 z 10 zemí - Švýcarska, Rakouska, Německa, Francie, Nizozemí,

Portugalska, Dánska, Švédsko, Estonska a České republiky. Kulatý stůl sdružuje zástupce MA21 na národní úrovni (zejména z ministerstev životního prostředí a udržitelného rozvoje), kteří diskutovali o aktuální situaci v oblasti prosazování programu MA21 - např. o pojmu MA21 a potřebě **jasných kritérií** pro měření tohoto procesu. Zejména zástupci zemí, kteří realizují MA21 již od počátku 90. let (např. Švédsko,

Kulatý stůl ICLEI

Nizozemí) vyjadřovali potřebu nové motivace a impulsu k tomu, jak naplňovat principy MA21 a posunout tento proces opět o další krok kupředu. V zemích, které se aktivně zapojily do MA21 později, kam patří i ČR, dochází k nadějněmu růstu počtu zainteresovaných obcí, měst a regionů, roste i ochota centrálních institucí se MA21 zabývat. Společně se Švýcarskem představila ČR, kterou zastupovala Ing. arch. Marie Petrová z Ministerstva životního prostředí, „národní“ prezentaci o stavu MA21 v ČR. „Zájem byl zejména o realizaci MA21 a její výstupy

v praxi - tyto informace se však budou účastníci moci dozvědět až na příštím setkání“, říká Marie Petrová. Informovala rovněž o probíhajícímu projektu **Testování Kritérií MA21**, který se setkal s velkým ohlasem a rozpoutal živou diskusi právě na téma potřeby jasných kritérií pro měření MA21. Setkání ukázalo, že existuje řada společných problémů a že je i nadále potřeba pokračovat v systematickém propagování a prosazování MA21 na úrovni obcí, měst i regionů, aby se stala každodenním efektivním nástrojem, který obce vyživají pro svůj udržitelný rozvoj. „Situace se v tomto ohledu mění k lepšímu i v ČR, a to i díky systematické práci Národní sítě Zdravých měst ČR, která sdružuje přibližně 80 % MA21 v ČR“, dodává Marie Petrová. Další setkání u Kulatého stolu MA21 se bude konat 20. - 21.4.2006 ve Vídni.

II. ročník Fóra udržitelného rozvoje přilákal více než stovku zájemců z celé ČR

Hodnotící zpráva Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) Českou republiku na cestě za lepším životním prostředím pochválila i pokárala. ČR tak bylo navrženo 53 konkrétních doporučení v oblasti životního prostředí. Je potěšující, že v tak významném dokumentu je NSZM zmiňována jako jedna z organizací, která aktivně působí v rámci osvěty, vzdělávání a partnerství v oblasti životního prostředí.

Na základě iniciativy Rady vlády pro udržitelný rozvoj (RVUR) a jejího předsedy Martina Jahna, místopředsedy vlády ČR, se dne 11. října v Praze konal již druhý ročník **Fóra pro udržitelný rozvoj (FUR)**. Hlavním důvodem setkání odborníků, zástupců státní a veřejné správy i nestátních neziskových organizací byla prezentace druhé hodnotící zprávy OECD o politice, stavu a vývoji životního prostředí v ČR. Zpráva, jejíhož zveřejnění se zúčastnil i náměstek generálního tajemníka OECD Kiyoo Akasaka, oceňuje dobrou spolupráci a značné zlepšení situace v ČR oproti předchozímu hodnocení v roce 1998. Zároveň však zdůrazňuje konkrétní oblasti, ve kterých není ČR příliš úspěšná a kterým musí tedy věnovat zvýšenou pozornost. Největší problém představuje podle OECD nedostatečné oddělení míry ekonomického výkonu od zátěže životního prostředí – energetická náročnost našeho hospodářství je o 80 % větší než je průměr bývalé patnáctky členských států. OECD doporučuje mimo jiné zavedení ekologické daňové reformy a obecně navrhuje užší spolupráci jednotlivých resortů při uvádění principů udržitelného rozvoje do praxe. Právě v nutnosti nevnímat ekologická témata izolovaně vidí hlavní poselství zprávy OECD také ministr životního prostředí Libor Ambrozek. V průběhu FUR byli jeho účastníci rovněž seznámeni se situační zprávou ke **Strategii udržitelného rozvoje ČR** a **Strategii hospodářského růstu ČR**. Celou akci moderoval ředitel NSZM a předseda Výboru pro komunikaci RVUR Petr Švec, který rovněž představil výhled na rok 2006 k pořádání kulatých stolů v krajích k tématu udržitelný rozvoj a aktualizace Strategie udržitelného rozvoje ČR.

Obyvatelé Vsetína se zařadili po boku zpěváka Bono Voxe a topmodelky Claudie Schifferové

Více než 500 obyvatel Zdravého města Vsetína se svým podpisem aktivně připojilo ke kampani, která má upozornit na dlouhodobě špatnou situaci v zemích tzv. třetího světa a apelovat na politiky, aby vyvinuli větší úsilí v boji proti chudobě.

Zdravé město Vsetín se oficiálně připojilo k celostátní informační a osvětové kampani **Česko proti chudobě**. Národní kampaň je součástí celosvětového hnutí Globální výzva k akcím proti chudobě (GCAP), které si klade za cíl zmírnit následky chudoby v zemích třetího světa například prosazením odpuštění dluhů u bohatých států a mezinárodních finančních institucí, posilováním postavení žen v chudých zemích nebo zdůrazňováním nutnosti zvýšit společenskou odpovědnost nadnárodních firem v oblasti lidských práv, ochrany životního prostředí a místního rozvoje. Kampaň, jejíž oprávněnost je podložena mimo jiné hrozivými statistickými daty o počtech zbytečně zemřelých dětí v nejchudších částech planety, podpořily desítky světových osobností jako např. Nelson Mandela, Bono Vox nebo Claudia Schiffer. Osvětové akce probíhají v řadě zemí po celém světě, informační stánky se objevily také v několika velkých městech ČR, například v Praze, Brně nebo Plzni. Obyvatelé města Vsetína měli možnost přímo podpořit kampaň Česko proti chudobě v rámci programu kulturního festivalu „Valašské záření“ v sobotu 10. září před vsetínskou radnicí. Více než **500 lidí** zde stvrdilo svoji podporu kampaně podpisem na bílém plátně. Cílovou skupinou kampaně by kromě veřejnosti, již není lhostejný osud chudých v zemích třetího světa, měli být především představitelé politické reprezentace ČR, neboť právě ti disponují prostředky, jenž mohou neutěšenou situaci pomoci řešit. Zástupci samosprávy Zdravého města Vsetína se do kampaně aktivně zapojili a vyjádřili tím svůj zájem přispět ke zmírnění důsledků světové chudoby.

Informační stánek ke kampani Česko proti chudobě ve Vsetíně

Letošní INVEX proběhl za aktivní účasti NSZM

Zdravá města měla letos svoji premiéru na mezinárodním veletrhu informačních a komunikačních technologií INVEX 2005. Kromě prezentace na stánku byl v rámci doprovodných akcí představen i DataPlán, který je výrazem vzrůstajícího významu využívání moderních informačních technologií na úrovni municipalit.

V pavilonu G2, který byl věnován municipální úrovni v rámci výstavy s názvem „Dny krajů, měst a obcí – Elektronická podpora při rozvoji regionu“, měla svůj nepřehlédnutelný stánek i NSZM. Asociace byla zároveň partnerem zmíněné akce. Kromě řady tiskových materiálů si mohli návštěvníci prohlédnout i promítanou prezentaci, která představovala NSZM a její široké aktivity. Petr Švec, ředitel NSZM, zde rovněž

Stánek NSZM v pavilonu G2 na Invexu 2005

v rámci celodenní konference prezentoval **informační nástroj** pro strategické řízení municipalit - **DataPlán**. Ten vzbudil u řady zástupců měst, obcí a regionů značný zájem a mnozí z nich oceňovali snahu ulehčit a zpřehlednit způsob řízení a plánování na municipální úrovni. Shodovali se na tom, že současná nepřehledná situace v koncepcích, plánech, strategiích a dalších dokumentech a zejména jejich účelné a efektivní propojení s rozpočty měst je velmi problematické. Stánek během tří dnů navštívilo na 60 osob, které se zájmem diskutovaly o Projektu Zdravé město a výhodách, které zapojení do NSZM přináší. Mnoho dalších si vyzvedlo informační materiály a shlédlo promítanou prezentaci. Blíže na <http://www.nszm.cz/invex>.

Zástupci komunitních programů WHO se poprvé společně sešli na Ministerstvu zdravotnictví

Seminář, otevřený všem zájemcům se zaměřil na problematiku podpory zdraví jak ve veřejné, tak privátní sféře. Hlavní význam tohoto setkání tkvěl především v tom, že se zde vůbec poprvé sešli zástupci všech komunitních programů WHO - Zdravé město, Zdravá škola, Zdravá nemocnice a Zdravý podnik. Tato kombinace umožnila

komplexně pohlížet na zdraví a zdravý životní styl a ukázat příklady z praxe.

Na půdě Ministerstva zdravotnictví se 4. října 2005 uskutečnil seminář NSZM k tématu „**Komunitní programy podpory zdraví WHO**“. Díky značné různorodosti příspěvků jednotlivých přednášejících mělo **35 zástupců měst, obcí a regionů** možnost nahlédnout danou problematiku z nejrůznějších

Názorná pomůcka v boji proti kouření

úhlů pohledu. Přednášející se shodli na tom, že klíčem ke zlepšení zdravotního stavu obyvatel ČR je vzájemná podpora a spolupráce mezi jednotlivými institucemi a organizacemi a srozumitelná komunikace s veřejností. Hlavní hygienik ČR a náměstek ministryně zdravotnictví MUDr. Michael Vít pak ve svém příspěvku vyzdvihl význam komunitních programů. Kromě něho vystoupili s prezentacemi a podělili se o zkušenosti i zástupci Zdravého města Chrudimi či Kroměříže, kteří představili přítomným projekt **Zdravé mateřské školy Dr. Malíka v Chrudimi** a „**Bezpečná komunita Kroměříž**“. V průběhu semináře dále zazněly příspěvky věnující se např. méně známým aktivitám WHO, možnostem spolupráce **Zdravých škol** s městy, obcemi a regiony nebo metodám a opatřením ve **Zdravém podniku** na konkrétním příkladu společnosti Škoda auto, a.s. Sami účastníci zhodnotili seminář jako přínosnou akci přispívající k výměně zkušeností, kontaktů a příkladů dobré praxe mezi jednotlivými municipalitami a dalšími institucemi veřejné i soukromé sféry.

Více informací naleznete na <http://www.nszm.cz/mz>.

TELEGRAFICKY

■ **Letovice:** 30.11.2005 budou Letovice hostit **Valnou hromadu NSZM** a ve stejný den dopoledne rovněž proběhne Sekce NSZM, která je tentokrát zaměřena na využívání **obnovitelných zdrojů energie**. Všichni zájemci jsou srdečně zváni.

■ **Kraj Vysočina:** Kraj získal se svým projektem „**Partnerství pro Vysočinu**“, na kterém se NSZM aktivně podílí, druhé místo v soutěži **Dobrá rada nad zlato** pořádané Národním vzdělávacím fondem. Slavnostní vyhlášení soutěže proběhlo 3.10. na mezinárodní konferenci „**J sme v Evropě zaměstnatelní**“ určené všem, kteří se zabývají oblastí rozvoje lidských zdrojů v regionech. Cílem projektu „**Partnerství pro Vysočinu**“, jehož hlavním řešitelem je Krajský úřad kraje Vysočina, je přispět

a rozvinout partnerský dialog v kraji. Více se dozvíte na <http://www.topregion.cz>.

NSZM: Ve dnech 4.-17.10. proběhla již po jedenácté celostátní kampaň **Dny zdraví 2005**. Letos se do kampaně zapojilo rekordních **24** měst. V rámci podzimní kampaně byly Zdravými městy již tradičně podporovány i mezinárodní aktivity, jako např. charitativní Běh Terryho Foxe či happening Pochod všech generací. Kampaň měla ale i praktické vyústění – v Chrudimi se např. prostřednictvím projektu Zdravé město v rámci kampaně Dny zdraví podařilo zakoupit spirometr pro dětskou alergologickou ambulanci – spirometr slouží k vyšetřování dětí a mládeže s dechovými a alergickými projevy a k časnému odhalení astmatu. Aktuální informace o programu zúčastněných měst lze nalézt na internetové adrese: <http://www.nszm.cz/dzd>. Dnům zdraví bude rovněž věnován **listopadový speciál Zpravodaje NSZM**.

NSZM: Koncem září vyhlášovala Zdravá města výsledky soutěže „**Rozkvetlé město - Rozkvetlá ulice - Nejhezčí balkón**“. Hlavním smyslem této akce je docenit vliv zeleně a životního prostředí na kvalitu života městských obyvatel, a také uznání snahy jednotlivců ze strany MÚ a magistrátů, kteří se snaží o lepší prezentaci svého města. Do soutěže se letos zapojila Zdravá města Boskovice, Hodonín, Kroměříž, Kuřim, Orlová, Prostějov, Valašské Meziříčí a Vsetín. Výsledky soutěží jednotlivých měst naleznete na internetové adrese <http://www.nszm.cz/kvet>. Celoevropskou obdobou této soutěže je projekt Entente Florale. V letošním roce se ve stříbrném pásnu

umístilo město **Litomyšl**, které má nyní oprávnění užívat přívlastek „Evropské kvetoucí město“.

NSZM: Ve dnech 14.-16.11.2005 se uskuteční další pravidelná vzdělávací akce NSZM určená pro koordinátory a politiky PZM - **Podzimní škola NSZM**. Během tří dnů proběhnou prezentace a workshopy zaměřené na lektorské a prezentační dovednosti, podporu zdraví a informační technologie ve veřejné správě. Součástí bude rovněž představení předběžných výsledků mediální analýzy NSZM a doporučení k medializaci aktivit Zdravých měst. Politikové a koordinátoři členů NSZM jsou srdečně zváni. Více na <http://www.nszm.cz/ps>.

NSZM: V rámci projektu **Testování Kritérií místních Agend 21 – pilotní ukázky v ČR** proběhly během října 2005 tři krajské metodické semináře zaměřené na problematiku Kritérií MA21, postupů při jejich mapování a způsobů plnění Databáze MA21. Semináře celkem navštívilo přes 60 účastníků. Více informací na <http://www.nszm.cz/ma21>.

NSZM: Světová zdravotnická organizace a Ministerstvo zdravotnictví ve spolupráci s NSZM pořádaly seminář a pracovní setkání zaměřené na aktuální problematiku prevence dětských úrazů, zejména těch v souvislosti s dopravou. Odborný seminář, resp. pracovní setkání se uskutečnily 24.10.2005 ve Velkém Meziříčí, ale návazná akce proběhla i 26.10.2005 v Senátu PSP ČR. Na setkáních byla mj. představena **Národní strategie prevence dětských úrazů** a řada praktických ukázek komunitních projektů jako např. „Pásovec“, „Na kolo jen s přílbou“ či „Bezpečná komunita“.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
ve spolupráci s Národní sítí Zdravých měst ČR
pořádají pod záštitou Mgr. Radka Martínka
ministra pro místní rozvoj
celostátní konferenci

Jak úspěšně čerpat zdroje EU?

[Příklady dobré praxe ze SROP 3.3 a 3.2]

Termín: **8. prosince 2005**, 9.30 - 16.00 hod.

Místo: **Kongresové centrum v Praze**, ul. 5. května 65, Praha 4

Potvrzení o účasti na konferenci MMR ČR a NSZM ČR zasílejte elektronickou poštou na adresu:

pokorna@nszm.cz, nejpozději do 20.11.2005

Bližší informace ke konferenci: Kancelář NSZM ČR, W: <http://www.nszm.cz/konference> a T: +420 606 755 372

KONTAKTY

NSZM ČR, Šrobárova 48, 100 42 Praha 10
T: +420 602 500639 | E: paha@nszm.cz | W: www.nszm.cz

Petr Švec, národní koordinátor Projektu Zdravé město
(použité ilustrační fotografie pocházejí z archivů Zdravých měst, obcí a regionů ČR)